

دارو در برنامه ۵ ساله

۶۸-۷۲

مقدمه

برنامه کلان پنجساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور برای سالهای ۷۲ - ۶۸ در چارچوب یک افق ده ساله تنظیم گردیده است. تدوین برنامه کلان، این امکان را فراهم ساخته که در چارچوب اهداف توسعه اقتصادی کشور، تخصیص اولیه منابع برای بخشهای مختلف اقتصادی با در نظر گرفتن سازگاری بین متغیرهای کلان اقتصادی چون سرمایه‌گذاری، مصرف، تولید، واردات، صادرات، مخارج دولت و... انجام گیرد. برنامه‌ریزی بخش دارو در قالب نظام برنامه‌ریزی با اخذ اهداف، سیاستها و منابع از برنامه کلان، توسط شوراهای برنامه - ریزی صورت پذیرفته است. تاکید این نکته ضروری است که فرایند برنامه‌ریزی، یک فرایند رفت و برگشت بین فعالیتهای برنامه‌ریزی کلان و برنامه‌ریزی بخش بوده و طبیعی است که در هنگام تلفیق برنامه پنجساله، برنامه کلان و برنامه‌های بخشهای مختلف جهت سازگاری، اصلاحات ضروری صورت گیرد.

در تنظیم برنامه دارو، عملکرد گذشته اقتصاد دارو مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و در نهایت به بررسی ادامه روند موجود پرداخته شده است. جنبه‌های تحلیلی کلان اقتصاد دارو و تلفیق آن با سیاستهای اقتصاد کشور باعث گردیده که تنظیم برنامه در چارچوب

اهداف و خط مشی‌های کلی و بلندمدت جمهوری اسلامی ایران، و همچنین اهداف و خط مشی‌های برنامه اول توسعه باشد در راستای اهداف و خط مشی‌های تنظیم شده در طی سالهای برنامه، سعی شده است با در نظر گرفتن منابع و امکانات موجود و قابل دسترس برنامه، اهداف تا حد امکان محقق گردد. البته نکته مهم آن است که دارو برای درمان و تامین سلامت جامعه است، و حفظ و ارتقاء سطح سلامت جامعه با تکیه بر نقش سازنده انسان در تعالی زندگی و تکامل طبیعت و سالم سازی محیط زیست، لازمه هر حرکت و اقدام در برنامه‌گذاری اقتصادی و اجتماعی محسوب گردیده و فراهم سازی موجبات، امکانات و تسهیلات مناسب برای تامین سلامت جسمی، روانی و اجتماعی انسان در کلیه مراحل زندگی و زنجیره حیات او از جمله حقوق طبیعی و نیازهای اساسی بشمار میرود. این مهم با صراحت و تاکید در مکتب اسلام و اصول قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تبلور یافته و نقش گرفته است. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ضمن محوری شناختن سلامت انسان و آثار آن، بهداشت و درمان را از جمله نیازهای اساسی بشر نیز می‌شناسد و دولت را مکلف نموده تا تمامی امکانات خود را جهت برطرف ساختن هر نوع محرومیت در این زمینه بسیج نماید (اصول ۳، ۲۹ و ۴۳).

میتوان اظهار داشت که سرمایه‌گذاریها، عملیات

* معاون اداره کل امور دارو

و خدمات بهداشتی (بهداشت درمان و توانبخشی) در الگوهای توسعه و برنامه‌ریزی - های جامع، همانند دیگر بخشهای اجتماعی جزء اصلی توسعه منابع انسانی بوده و بعنوان سرمایه‌گذارهای مولد که تاثیری تعیین کننده

● قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ضمن محوری شناختن سلامت انسان و آثار آن، بهداشت و درمان را از جمله نیازهای اساسی بشری شناسد.

و مثبت بر دیگر بخشهای اقتصادی و اجتماعی دارد، شناخته شده است. بدین لحاظ این نوع سرمایه‌گذارها نه تنها جنبه مصرفی ندارد، بلکه بعنوان سرمایه‌گذاری زیربنایی تلقی میشود.

علیرغم کار فشرده شش ماهه جهت برنامه - ریزی در مسیر کمیته‌های برنامه‌ریزی، شورا - های برنامه‌ریزی، گروههای تلفین و در نهایت طی مراحل در سازمان برنامه و بودجه هیئت دولت، کمیسیون بهداری مجلس شورای اسلامی و کمیته مشترک کمیسیون بهداری و برنامه و بودجه مجلس، برنامه مفصل داروئی تنظیمی بتدریج در طی جلسات و بحثها تبدیل به جملات کوتاهی در چارچوب برنامه بهداشت و درمان به تصویب رسیده است. در این مطلب سر فصلها و بندها و جداول مربوط به زیر بخش دارو را میخوانید. نظر باینکه این مقاله از برنامه بهداشت و درمان استخراج شده. لذا مطالب و اعداد ردیفهای غیر دارو حذف گردیده است.

شمول بخش

- تدارک و تامین داروهای اساسی و مورد نیاز (۱) بررسی عملکرد گذشته و وضع موجود بخش د: در زمینه دارو

اجرای طرح نظام نوین داروئی کشور " طرح ژنریک" که با حذف اسامی تجارتي و کاهش اقلام داروئی مشابه شروع شده بود، قطع وابستگی و خودکفائی نسبی در تولید داخلی، کاهش و تثبیت قیمت دارو، توزیع سراسری، کاهش واردات و سایر ابعاد موفقیت آمیز در این زمینه را به دنبال داشت و به حق باید آنرا از اقدامات و عملکردهای اساسی و زیر بنایی بخش تلقی نمود.

بررسی رشد سریع مصرف دارو در طول سالهای ۵۷ تا ۶۶ با متوسط رشد سالانه ۱۳/۴* درصد (علیرغم جنگ تحمیلی و رشد جمعیت) نشان دهنده تلاش مستمر برای تدارک دارو در کشور میباشد. رشد سریع تولید داخلی در شرایط جنگی میتواند ناشی از توفیق سیاستهای اجرائی در نظام نوین داروئی کشور باشد. توضیح اینکه در سال ۱۳۶۷ بعلت کاهش اعتبارات ارزی با رشد منفی مواجه بوده‌ایم که ادامه این وضع بسیار خطرناک خواهد بود (جدول شماره ۱۰).

۱-۱ نقاط قوت و ضعف

الف: نقاط قوت

(۵) افزایش رشد تولیدات داروئی و تحقق و تامین خودکفائی نسبی و گسترش کنترل کیفی تولیدات.

(۶) اجرای طرح ژنریک در قالب نظام نوین داروئی کشور و تاثیر آن بر صرفه‌جوییهای ارزی.

* رشد متوسط مصرف سالانه دارو در دنیا از

۱۹۷۵ تا ۱۹۸۵ رقم ۷/۱ درصد است. این رشد سالانه برای آسیا ۶/۳ درصد و برای کشورهای در حال توسعه ۵ درصد میباشد.

۷) تمرکز واردات، خرید داروها و مواد اولیه دارویی.

۸) سیستم توزیع هماهنگ و سراسری داروها.
۹) ایجاد هماهنگی با تعدادی از مراکز تحقیقاتی تولیدی و بهداشتی.

ب: نقاط ضعف

۱۰) رشد بی‌رویه مصرف دارو در کشور بعلت کمبود آگاهی مردم و پزشکان و ارزشهای حاکم بر نظام پزشکی کشور.

۱۱) عدم وجود تکنولوژی مناسب، و نارسایی در نظام انتقال تکنولوژی در تولید مواد اولیه، تحقیق و امور وابسته به پزشکی.

۱۲) عدم بازآموزی نیروی انسانی متخصص بخش.

● بررسی رشد سریع مصرف دارو در طول سالهای ۵۷ تا ۶۶ با متوسط رشد سالانه ۱۳/۴ درصد، نشاندهنده تلاش مستمر برای تدارک دارو در کشور می‌باشد.

۲) عوامل محیطی و پیش فرضهای مهم

- ۱ - در مورد جمعیت: کاهش نرخ رشد فزاینده جمعیت به ۳/۱ درصد طی دوره ۷۲ - ۱۳۶۸.
- ۲ - ثبات منابع مالی بخش "منابع ارزی و ریالی" در طی دوره برنامه پنجساله.

۳ - تربیت نیروی انسانی مورد نیاز توسط بخش‌های ذیربط.

۴ - ارتقاء سطح فعالیتهای سوادآموزی و مبارزه با بیسوادی.

۵ - فراهم بودن مصالح و مواد ساختمانی.

۶ - گسترش هماهنگیهای میان‌بخش از طریق برنامه ریزی توسعه.

۷ - تولید و تامین مواد غذایی متناسب با نیازهای جامعه.

۸ - استقرار صلح.

۹ - گسترش برنامه‌های پژوهش بعنوان یکی از عوامل زیربنایی.

۳) تعیین اهداف بخش:

شاخص‌های هدف:

۴ - ۳) زیر بخش دارو

۱) میزان مصرف سرانه دارو.

۲) نسبت تولید داخلی داروهای ساخته شده بکل مصرف دارویی کشور.

۳) نسبت واردات داروهای ساخته شده بکل مصرف کشور.

۴) نسبت تولید مواد اولیه مصرفی بکل مواد اولیه مصرفی.

۵) متوسط رشد تولید اشکال دارویی "خطوط تولید دارو".

۶) نسبت صادرات دارو بکل مصرف "درصد".

۴) اهداف کیفی بخش

۳ - ۴) زیربخش دارو

۱) کنترل روند رشد بی‌رویه مصرف دارو.

۲) توسعه مراکز اطلاعاتی دارویی.

۳) توسعه سیستم‌های کنترل و نظارت بر امور دارویی و مواد بیولوژیک.

۴) ارتقاء کمی و کیفی داروهای ساخته شده و

مواد اولیه تسلییدی و ارتقاء کیفی داروهای وارداتی .
(۵) استفاده مناسب از گیاهان دارویی .
(۶) مطالعه سیستماتیک در مورد عوارض و تداخل داروها .

● تعداد نیروی انسانی متخصص مورد نیاز زیر بخش دارو برای تولید داروهای ساخته شده طی برنامه پنجساله به حدود ۶۱۵ نفر نیروی انسانی ماهر و ۲۳۳۵ نفر نیروی انسانی نیمه ماهر خواهد رسید.

(۷) ارتقاء کیفی تولید فرآورده های بیولوژیکی و پلاسمائی .

(۵) اهداف کمی بخش ۲-۵) دارو:

در زیر بخش دارو هدف اساسی نیل بخودکفائی نسبی در زمینه تولیدات دارویی، تعدیل رشد مصرف، کاهش میزان واردات و تعیین خط تولید اشکال دارویی متناسب با نیاز کشور خواهد بود .

در زمینه میزان مصرف سرانه دارو، هدف کمی، افزایش این میزان از ۲۱۷ ریال "۳۱ دلار" در سال ۱۳۶۷ به ۲۸۷۰ ریال "۴۱ دلار" در سال پایانی برنامه خواهد بود .

در زمینه نسبت تولید داخلی دارو به مصرف کل کشور، با توجه به سالهای بهره برداری از امکانات تولیدی در این زمینه "سالهای ۱۳۶۹ و ۱۳۷۱" هدف کمی، افزایش این نسبت از

۸۶ درصد در سال ۱۳۶۷ به ۹۰ درصد در سال ۱۳۷۲ خواهد بود . (جدول شماره ۱۶) براساس اهداف کمی طراحی شده، نسبت واردات دارو بکل مصرف کشور از ۱۴ درصد در سال ۱۳۶۷ به ۱۰ درصد در سال ۱۳۷۲ خواهد رسد . این در حالی است که نسبت تولید مواد اولیه مصرفی به کل مواد اولیه مورد مصرف دارویی کشور با نرخ رشد سالانه ای معادل ۷۲ درصد، از ۲ درصد در سال ۱۳۶۷ به حدود ۳۰ درصد در سال ۱۳۷۲ افزایش می یابد . متوسط رشد تولید اشکال دارویی کشور نیز با رشد متوسط سالانه ای معادل ۷/۴ درصد، از ۷ درصد در سال ۱۳۶۷ به ۱۰ درصد در سال ۱۳۷۲ افزایش می یابد .

(۶) استراتژیهای مهم و اصلی بخش بهداشت و درمان

(۱۰) ادامه سیاستهای تعیین شده در قالب نظام نوین دارویی کشور "طرح ژنریک" .

(۱۱) بازآموزی کادرهای پزشکی و توسعه آموزش همگانی در رابطه با تجویز و مصرف دارو .

(۱۲) استفاده مطلوب از گیاهان دارویی در جهت جایگزینی با داروهای شیمیائی .

(۱۳) گسترش و توسعه تحقیقات و پژوهشهای بهداشتی، درمانی، دارویی و پزشکی اجتماعی .

(۷) سیاستهای کلی

(۱۱) بهبود و گسترش ارائه اطلاعات صحیح در مورد اثرات و عوارض داروها .

(۱۲) توسعه شبکه آزمایشگاههای کنترل دارو .

(۱۳) گسترش کنترل و نظارت بر امور دارو .

(۱۴) بهبود شبکه توزیع سراسری دارو .

(۱۵) ارتقاء کیفیت سیستم آماری و برنامه ریزی متمرکز دارویی .

۸) برنامه‌های اجرایی

۱- ۸) برنامه‌های اجرایی زیر بخش دارو

الف: اهداف کمی

میزان مصرف داروئی کشور در طی دوره برنامه "۷۲ - ۱۳۶۸" براساس اهداف کمی طراحی شده، از ۱۳۱/۷ میلیارد ریال در سال شروع برنامه به ۱۷۸ میلیارد ریال در سال پایان برنامه خواهد رسید "جدول شماره ۲۲". در پایان برنامه، ۹۰ درصد داروهای مورد نیاز کشور توسط ۳۹ شرکت تولیدی فعلی و ۹ پروژه تولیدی نیمه تمام که بتدریج فعال میگردند تولید خواهد شد. بقیه داروهای مورد نیاز که تخصصی تر است و تولید آنها بدلیل محدودیت صلاح نیست، از طریق واردات تامین خواهد شد. رشد تولید داخلی در طی برنامه، از ۱۱۴/۶ میلیارد ریال به ۱۶۰/۲ میلیارد ریال میرسد، در صورتیکه علیرغم رشد مصرف، واردات در حدود ۱۷ میلیارد ریال ثابت خواهد ماند. از نظر عددی با فعال شدن خطوط تولید

- در پایان برنامه پنجساله، ۹۰ درصد داروهای مورد نیاز کشور توسط ۳۹ شرکت تولیدی فعلی و ۹ پروژه تولیدی نیمه تمام که بتدریج فعال میگردند، تولید خواهد شد.

پروژه‌های نیمه تمام و بهسازی خطوط فعلی، میزان تولید عددی از رقم ۱۲/۴ میلیارد واحد به ۱۷/۴ میلیارد واحد رشد خواهد یافت که در این راستا بیشترین سهم مربوط به تولید قرص، آمپول و فرآورده‌های باحجم بالامیباشد.

جدول شماره ۲۳)

ب: سیاستهای اجرایی

- ۱) استفاده از اسامی ژنریک بجای تجارتي.
- ۲) استفاده از نیروی انسانی متخصص و آموزش دیده برای فرمولاسیون داروهای جدید.
- ۳) تقویت روند بررسی و استاندارد در راستای بررسی و تحقیق و مطالعه بیشتر در فرمولها و اطلاعات داروئی.
- ۴) تقویت برنامه ریزی داروئی کشور برای کسب اطلاعات و آمار صحیح و به هنگام از قسمت‌های مختلف سیستم داروئی و اتخاذ شیوه‌های مناسب جهت ایجاد هماهنگی در تدارک، تولید، واردات و توزیع دارو در کشور.
- ۵) افزایش ارتباط بین المللی بمنظور خرید دارو و مواد اولیه از منابع خارجی به قیمت مناسب و با کیفیت مطلوب.
- ۶) افزایش امکانات کنترل دارو و ارتقاء استانداردهای کیفی در صنعت داروسازی.
- ۷) افزایش انتشارات در زمینه کاربرد داروها و دارو درمانی، برگزاری کنگره، سمینار و دوره‌های سخنرانی در مورد تجویز و مصرف صحیح داروها.
- ۸) ایجاد مراکز اطلاعات داروئی در کشور.
- ۹) ایجاد مراکز تحقیقاتی در شرکتهای تولید کننده دارو و تقویت مرکز تحقیقات داروئی، و استفاده از امکانات تحقیقاتی دانشکده‌های داروسازی در امر تحقیقات کاربردی داروئی.
- ۱۰) تقویت روند صدور پروانه، بررسی استاندارد، نظارت فنی در امور گیاهان داروئی.
- ۱۱) تهیه لیست گیاهان داروئی، توسعه شرکتهای تولید کننده و توزیع گیاهان داروئی از طریق شبکه‌های توزیع دارو.
- ۱۲) ملحوظ داشتن آخرین موضوعات فارماکو-

لوژی و اطلاعات دارویی در هنگام با آموزی نیروی انسانی گروه پزشکی .

۱۳) افزایش آگاهی‌های مردم در زمینه کاربرد داروها و مصرف بجای آن از طریق رسانه‌های گروهی .

۱۴) توسعه صادرات دارو با هدف ایجاد تعادل ارزی در امر واردات و صادرات دارو در دراز مدت .

۱۵) اولویت دادن به اتمام طرحهای نیمه تمام و در دست اجرای زیر بخش دارو

ج: عملیات اجرائی

۱) تولید مواد اولیه

برای نیل به اهداف طراحی شده در زیربخش دارو میزان تولید مواد اولیه در طی دوره برنامه مجموعاً " به ۱۰۸۱۸ تن به ارزش ۵۸۴۰ میلیون ریال خواهد رسید (جدول شماره ۲۴) میزان سرمایه‌گذاریهای ریالی لازم برای این امر در طی دوره ۷۲ - ۱۳۶۸ معادل ۱۶۸۵۳ میلیون ریال، میزان سرمایه‌گذاریهای ارزی معادل ۱۰۲ میلیون دلار برآورد میشود .

۲) تولید داروهای ساخته شده :

تولید داروهای ساخته شده در قالب ۳۹ پروژه نیمه تمام طی دوره برنامه به ۱۷۴۰۷ میلیون واحد به ارزش ۱۶۰۲۰۰ میلیون ریال خواهد رسید (جدول شماره ۲۴ و ۲۵) . میزان سرمایه - گذاریهای ریالی لازم برای پروژه‌های نیمه تمام ۱۸۴۳۴ میلیون ریال و میزان سرمایه - گذاری ارزی لازم معادل ۱۳۴ میلیون دلار برآورد میشود . (جدول شماره ۲۶) .

۳) صادرات دارو

صادرات دارو طبق برنامه‌های طراحی شده

در طی برنامه ، از رقم ۳ میلیون دلار در سال ۱۳۶۸ به حدود ۴۳ میلیون دلار در سال ۱۳۷۲ افزایش مییابد . (جدول شماره ۲۷) .

د: منابع مورد نیاز

۱) اعتبارات

۱) اعتبارات

برای اجرای فعالیتهای مربوط به تامین و تدارک داروهای مورد نیاز کشور طی ۵ سال آینده نیاز به ۲۶۰۰ میلیون دلار ارز میباشد که از این رقم ، ۱۸۶۵ میلیون دلار برای خرید مواد اولیه مورد نیاز شرکتهای داروسازی داخلی و ۴۹۷ میلیون دلار جهت خرید داروهای ساخته شده وارداتی مصرف خواهد شد .

برای تکمیل پروژه‌های تولید مواد اولیه جمعا " ۱۳۶ میلیون دلار ارز مورد نیاز است . (جدول شماره ۲۸) .

۲) نیروی انسانی

تعداد نیروی انسانی متخصص مورد نیاز زیر بخش دارو برای تولید داروهای ساخته شده طی دوره برنامه به حدود ۶۱۵ نفر نیروی انسانی ماهر و ۲۳۳۵ نفر نیروی انسانی نیمه ماهر خواهد رسید .

در زمینه تولید مواد اولیه ، نیروی انسانی جدید متخصص در طی دوره برنامه معادل ۱۶۹ نفر و نیروی انسانی نیمه‌ماهر معادل ۵۲۹ نفر خواهد بود . بطور کلی زیر بخش دارو برای نیل به اهداف کمی خود طی دوره برنامه ، نیاز به استخدام ۷۸۴ نفر متخصص در سطوح تحصیلی کارشناسی و بالاتر ، و ۲۸۶۴ نفر نیروی انسانی نیمه ماهر در سطوح تحصیلی تا کاردانی ، طی دوره برنامه خواهد داشت . (جدول شماره ۲۹) .

شاخص	سال			
	۱۳۶۷ (برآورد)	۱۳۶۶	۱۳۶۴	۱۳۵۷
مصرف سرانه دارو (ریال)	۱۸۸۶	۲۰۱۲	۱۸۰۲	۹۰۹
مصرف کل دارو (میلیارد ریال)	۹۹/۲	۱۰۲/۶	۸۵/۶	۳۳/۱
تولید دارو (میلیارد ریال)	۸۱/۱	۹۴/۹	۶۶/۹	۹/۲
واردات دارو (میلیارد ریال)	۱۷/۲	۱۸/۱	۱۱/۱	۳۶/۹
درصد مصرف از تولید داخلی**	۸۳	۸۶	۸۰	-

"جدول شماره (۱۵) روند مصرف، تولید و واردات دارو"
 * این رقم مربوط به سال ۵۹ می باشد
 ** مصرف از تولید داخلی شامل تولید سالجاری و تولید سالهای قبل که ذخیره شده است میگردد

شاخص	سال					
	۱۳۷۲	۱۳۷۱	۱۳۷۰	۱۳۶۹	۱۳۶۸	۱۳۶۷
۱- میزان مصرف سرانه دارو (ریال)	۲۸۷۰	۲۸۲۴	۲۷۰۹	۲۵۶۲	۲۴۲۵	۲۱۷۰
۲- نسبت تولید داخلی دارو به مصرف کل (درصد) *	۹۰	۹۰	۸۹	۸۸	۸۷	۸۶
۳- نسبت واردات دارو به کل مصرف کشور (درصد)	۱۰	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
۴- نسبت تولید مواد اولیه مصرفی به کل مواد اولیه مصرفی (درصد)	۳۰	۲	۲	۲	۲	۲
۵- متوسط شد میزان تولید اشکال دارویی (درصد)	۱۰	۹	۹	۸	۷	۷
۶- صادرات دارو به کل مصرف (درصد)	۱۰	۸	۶	۳	۱	۰/۳

"جدول شماره (۱۶) اهداف کمی زیربخش دارو ۷۲-۱۳۶۷"
 * سالهای بهره برداری از امکانات تولید ۱۳۶۹ و ۱۳۷۱

عنوان	سال	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲
نیاز دارویی کل		۱۳۱/۷	۱۴۴	۱۵۷/۲	۱۹۶/۶	۱۷۸
سهم تولید داخلی		۱۱۴/۶	۱۲۶/۷	۱۳۹/۹	۱۵۲/۶	۱۶۰/۲
سهم واردات		۱۷/۱	۱۷/۲	۱۷/۲	۱۷	۱۷/۸

" جدول شماره (۲۲) پیش‌بینی نیاز دارویی کشور ۶۸-۱۳۷۲ " (میلیارد ریال)

نام شکل دارویی	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲
قرص	۹۷۴۲	۱۰۶۱۹	۱۱۵۷۵	۱۲۶۱۷	۱۳۷۸۵
شربت	۲۱۴	۲۳۳	۲۵۴	۲۷۷	۳۰۲
کپسول	۱۵۰۰	۱۶۰۰	۱۷۰۰	۱۸۰۰	۱۸۰۰
آمیول	۳۸۰	۴۰۰	۴۷۰	۵۳۰	۵۹۰
وبال	۱۴۰	۱۶۰	۱۷۰	۱۹۰	۲۱۰
بیماد	۶۴	۶۸	۷۲	۷۶	۸۱
محلولهای تزریقی	۲۸	۳۰	۳۳	۳۵	۳۸
قطره خوراکی	۳۰	۳۲	۳۴	۳۶	۳۸
قطره چشمی	۲۲	۲۳	۲۴	۲۶	۲۷
پودر	۱۲۰	۱۳۰	۱۵۰	۱۸۰	۱۹۰
سایر اشکال دارویی	۲۰۸	۲۴	۲۶	۵۷	۳۴۶
جمع	۱۲۴۴۸	۱۳۳۱۹	۱۴۵۱۸	۱۵۸۲۴	۱۷۴۰۷

" جدول شماره (۲۳) پیش‌بینی نیاز عددی اشکال دارویی ۷۲-۱۳۶۸ " (میلیون دلار)

سال	۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	جمع ۵ سال
تولید ریالی (میلیون ریال)	-	۳۴۰	۴۸۰	۲۱۰۰	۲۹۲۰	۵۸۴۰
میزان تولید (تن)	-	۱۴۶	۲۱۷	۴۲۲۴	۶۲۳۱	۱۰۸۱۸
سرمایه‌گذاری ریالی (میلیون ریال)	۲۶۴۸	۴۳۸۳	۴۶۶۲	۳۵۴۱	۱۶۱۹	۱۶۸۵۳
سرمایه‌گذاری ارزی (میلیون دلار)	۱۲	۱۶	۴۳	۲۶	۴	۱۰۲

" جدول شماره (۲۳) مکرر تولید مواد اولیه و بسته‌بندی زیربخش دارو ۷۲-۱۳۶۸ " مجری: شرکت سهامی داروبخش - سازمان صنایع ملی گروه دارویی.

ردیف	نام شرکت داروسازی	سال ۶۸	سال ۶۹	سال ۷۰	سال ۷۱	سال ۷۲
۱	البرز دارو	۲۳۶۶	۲۷۰۹	۲۹۸۳	۴۹۱۵	۴۸۵۸
۲	عبیدی	۱۹۲۵	۲۰۷۶	۲۱۹۷	۲۱۶۷	۲۱۴۲
۳	ابوریحان	۱۹۷۱	۲۱۲۶	۲۲۵۰	۲۲۱۹	۲۱۹۳
۴	الحاوی	۲۶۲۴	۲۸۳۰	۲۹۹۵	۲۹۵۴	۲۹۲۰
۵	آریا	۸۲۵	۸۹۰	۹۴۲	۹۲۹	۹۱۸
۶	آترا	۴۰۱	۳۳۳	۴۵۸	۴۵۲	۴۴۶
۷	کیمیدارو	۵۶۳۸	۶۰۸۱	۶۴۳۵	۶۳۴۷	۶۲۳۲
۸	داروخش	۱۶۹۳۸	۱۸۲۶۸	۱۹۳۳۲	۱۹۰۶۶	۱۸۸۴۵
۹	دانشکده داروسازی	۲۳	۲۵	۲۶	۲۶	۲۶
۱۰	حکیم	۲۴۹۸	۲۶۹۴	۲۸۵۱	۲۸۱۲	۲۷۸۰
۱۱	ایران دارو	۱۹۸۳	۲۱۳۸	۲۲۶۳	۲۳۲۲	۲۲۰۶
۱۲	ایران هورمون	۱۰۵۴	۱۱۳۷	۱۲۰۳	۱۱۸۷	۱۱۷۳
۱۳	انستیتویا سنور	۱۴۹	۱۶۱	۱۷۰	۱۶۸	۱۶۶
۱۴	فراورده‌های تزریقی	۱۳۹۸	۱۵۰۸	۱۵۹۶	۱۵۷۴	۱۵۵۶
۱۵	جایبرین حیان	۱۱۱۷۴	۱۲۰۵۱	۱۲۷۵۳	۱۲۵۷۸	۱۲۴۲۱
۱۶	جالینوس	۵۷۳	۶۱۸	۶۵۴	۶۴۵	۶۳۸
۱۷	خوارزمی	۵۵۰	۵۹۳	۶۲۸	۶۱۹	۶۱۲
۱۸	کوثر	۶۳۲۶	۶۸۲۳	۷۲۲۰	۷۱۲۱	۷۰۳۸
۱۹	لقمان	۵۵۱۲	۵۹۴۵	۶۲۹۱	۶۲۰۵	۶۱۳۳
۲۰	من	۸۰	۸۷	۹۲	۹۰	۸۹
۲۱	مهردادارو	۸۹۴	۹۶۴	۱۰۲۰	۱۰۰۶	۹۹۵
۲۲	مینا	۳۷۸	۴۰۸	۴۳۲	۴۲۶	۴۲۱
۲۳	مداوا	۱۳۸	۱۴۸	۱۵۷	۱۵۵	۱۵۳
۲۴	اسوه	۱۲۸۴	۱۳۸۴	۱۴۶۵	۱۴۴۵	۱۴۳۸
۲۵	پاک‌دارو	۴۵۸	۴۹۴	۵۲۳	۵۱۶	۵۱۰
۲۶	پورسینا	۱۲۷۲	۱۳۷۲	۱۴۵۲	۱۴۳۲	۱۴۱۵
۲۷	پارس دارو	۶۷۵۰	۷۲۸۰	۷۷۰۴	۷۵۹۸	۷۵۱۰
۲۸	رامین	۸۲۵	۸۹۰	۹۴۲	۹۲۹	۹۱۸
۲۹	روزدارو	۳۰۶۰	۳۳۰۰	۳۴۹۲	۳۴۴۴	۳۴۰۴
۳۰	رازک	۳۱۴۰	۳۳۸۷	۳۵۸۴	۳۵۳۵	۳۴۹۴
۳۱	سینا دارو	۲۲۰۰	۲۳۷۳	۲۵۱۱	۲۴۷۷	۲۴۴۸
۳۲	صنعتی پارس	۲۷۸۵	۳۰۰۳	۳۱۷۸	۳۱۳۵	۳۰۹۸
۳۳	شفا	۵۶۲	۶۰۶	۶۴۱	۶۳۲	۶۲۵
۳۴	شهردارو	۳۶۹۰	۳۹۸۰	۴۲۱۲	۴۱۵۴	۴۱۰۶
۳۵	شهید قاضی	۱۴۲۱	۱۵۳۳	۱۶۲۲	۱۶۰۰	۱۵۸۱
۳۶	سبحان	۵۹۴۸	۶۴۱۵	۶۷۸۹	۶۶۹۵	۶۶۱۷
۳۷	تهران شیمی	۱۸۱۱	۱۹۵۳	۲۰۶۷	۲۰۳۸	۲۰۱۵
۳۸	تولید دارو	۱۰۷۶۱	۱۱۶۰۶	۱۲۲۸۲	۱۲۱۱۳	۱۱۹۷۲
۳۹	تهران دارو	۱۲۴۹	۱۳۲۷	۱۴۲۶	۱۴۰۶	۱۳۹۰
	پروژه‌های آتی					
۴۰	لرستان	-	-	-	-	۵۵۰۰
۴۱	امین	-	۲۵۴۹	۳۲۵۳	۴۱۱۴	۴۱۲۸
۴۲	شهید قاضی	-	۶۰۰	۹۶۰	۱۲۴۰	۱۴۴۰
۴۳	فارابی	-	-	۲۴۶۰	۴۰۳۵	۵۰۹۲
۴۴	نامن	-	-	-	۹۶۰	۱۴۴۰
۴۵	زهرای	-	-	۲۴۸۰	۳۷۸۸	۴۰۸۸
۴۶	جایبرین حیان تبریز	-	-	-	۱۶۲۰	۸۲۵۰
۴۷	طرح مشترک	-	-	-	۱۶۲۲	۲۷۲۲
	جمع کل	۱۷۶۰۰	۱۲۶۷۰۰	۱۳۹۹۰۰	۱۵۲۶۰۰	۱۶۰۲۰۰

جدول شماره (۲۵) پیش‌بینی تولید ریالی شرکتهای داروسازی فعلی و پروژه‌های آتی تا سال ۱۳۷۲*
(برحسب میلیون ریال)

ردیف	نام شرکت	سال ۶۸	سال ۶۹	سال ۷۰	سال ۷۱	سال ۷۲
۱	البرز دارو	۲۹۳	۴۰۹	۴۲۴	۴۲۹	۴۴۹
۲	عبیدی	۳۶۶	۳۸۱	۳۹۴	۳۹۹	۴۱۸
۳	ابوریحان	۴۹۷	۵۱۷	۵۳۵	۵۴۲	۵۶۷
۴	الحاوی	۲۸۱	۲۹۳	۳۰۳	۳۰۷	۳۲۱
۵	آریا	۲۱۵	۲۲۴	۲۳۲	۲۳۵	۲۴۶
۶	آترا	۱۱	۱۲	۱۲	۱۲/۲	۱۲/۸
۷	کیمیدارو	۸۵۴	۸۸۸	۹۲۰	۹۳۱	۹۷۵
۸	داروبخش	۱۹۷۹	۲۰۵۹	۲۱۳۲	۲۱۵۸	۲۲۶۱
۹	دانشکده داروسازی	۶/۲	۶/۵	۶/۷	۶/۸	۷/۱
۱۰	حکیم	۵۲۰	۵۴۱	۵۶۰	۵۶۷	۵۹۴
۱۱	ایران دارو	۳۱۴	۳۲۶	۳۳۸	۳۴۲	۳۵۸
۱۲	ایران هورمون	۲۵۸	۲۶۸	۲۷۸	۲۸۱	۲۹۴
۱۳	انستیتو پاستور	۵	۵/۲	۵/۴	۵/۴۳	۵/۷
۱۴	فراورده‌های تزریقی	۱۰	۱۰/۴	۱۰/۷	۱۰/۹	۱۱/۴
۱۵	جابرین حیان	۲۵۳	۲۶۲	۲۷۲	۲۷۶	۲۸۹
۱۶	جالینوس	۲۶۱	۲۷۲	۲۸۲	۲۸۵	۲۹۹
۱۷	خوارزمی	۲۱	۲۴	۲۳	۲۳	۲۴
۱۸	کوثر	۳۰۲	۳۱۵	۳۱۶	۳۳۰	۳۴۶
۱۹	لقمان	۳۸۷	۴۰۳	۴۱۷	۴۲۲	۴۴۲
۲۰	من	۰/۱۲	۰/۱۳	۰/۱۴	۰/۱۴	۰/۱۴
۲۱	مهددارو	۱۵۷	۱۶۳	۱۶۹	۱۷۱	۱۷۹
۲۲	مینا	۲۵	۲۶	۲۷	۲۷/۲	۲۸/۴
۲۳	مداوا	۱۶	۱۷	۱۷/۴	۱۷/۶	۱۸/۵
۲۴	اسوه	۲۷۴	۲۸۵	۲۹۵	۲۹۹	۳۱۳
۲۵	پاک‌دارو	۷/۵	۷/۸	۸	۸/۲	۸/۵
۲۶	پورسینا	۱۷۸	۱۵۸	۱۹۲	۱۹۴	۲۰۳
۲۷	پارس دارو	۸۲۷	۸۶۰	۸۹۰	۹۰۱	۹۴۴
۲۸	رامین	۱۰	۱۰/۴	۱۰/۷	۱۰/۹	۱۱/۴
۲۹	روز دارو	۴۴۱	۴۵۸	۴۷۵	۴۸۰	۵۰۳
۳۰	رازک	۳۰۱	۳۱۳	۳۲۴	۳۲۹	۳۴۴
۳۱	سینا دارو	۴۰	۴۱/۴	۴۳	۴۳/۴	۴۵/۵
۳۲	صنعتی پارس	۳۸۰	۳۹۵	۴۰۹	۴۱۴	۴۲۴
۳۳	شفا	۶۲	۶۵	۶۷	۶۸	۷۱
۳۴	شهردارو	۱۰۸	۱۱۳	۱۱۷	۱۱۸	۱۲۴
۳۵	شهید فقیهی	۸۵	۸۸	۹۱	۹۲	۹۷
۳۶	سبحان	۱۱۰۳	۱۱۴۷	۱۱۸۸	۱۲۰۳	۱۲۶۰
۳۷	تهران‌شیمی	۱۹۷	۲۰۵	۲۱۲	۲۱۴	۲۲۵
۳۸	تولید دارو	۱۱۵۰	۱۱۹۲	۱۲۳۵	۱۲۵۰	۱۳۰۹
۳۹	تهران دارو	۱۵۶	۱۶۲	۱۶۸	۱۷۰	۱۷۸
۴۰	پرورده‌های آتسی	-	-	-	-	۵۵۰
۴۱	لرستان	-	-	-	-	۵۸۹/۷
۴۲	امین	-	۳۶۴/۲	۴۶۴/۷	۵۸۷/۷	۱۲
۴۳	شهید قاضی	-	۵	۸	۱۲	۱۲
۴۴	فارابی	-	-	۳۲۸	۵۳۸	۶۸۹
۴۵	نابین	-	-	-	۸	۱۲
۴۶	زهراوی	-	-	۳۱۰	۴۷۳	۵۱۱
۴۷	جابرین حیان	-	-	-	۳۸۱/۵	۴۱۲/۵
۴۸	طرح مشترک اسوه	-	-	-	۲۵۱	۴۲۲
جمع	جمع کل	۱۲۲۴۸	۱۳۲۱۹	۱۴۵۱۸	۱۵۸۲۴	۱۷۴۰۷

"جدول شماره (۲۴) پیش‌بینی تولیدی عددی شرکتهای داروسازی فعلی و پروژه‌های آتی تا سال ۱۳۷۲"
(برحسب میلیون واحد)

سال ۶۸	سال ۶۹	سال ۷۰	سال ۷۱	سال ۷۲	جمع ۵ سال	
تولید ریالی (میلیون ریال)	-	۲۱۴۹	۹۱۵۳	۲۳۵۹۹	۲۲۶۷۸	۶۸۵۷۹
میزان تولید (میلیون واحد)	-	۳۶۹	۱۱۱۵	۲۱۴۱	۳۲۸۸	۶۹۱۳
سرمایه‌گذاری ریالی (میلیون ریالی)	۴۲۹۳	۶۱۸۷	۲۷۷۹	۲۶۶۰	۵۱۵	۱۸۴۳۴
سرمایه‌گذاری ارزی (میلیون دلار)	۳۴/۵۰	۳۱	۲۸/۵۰	۳۵/۵۰	۵	۱۳۴/۵۰

"جدول شماره (۲۶) پروژه‌های زیربخش دارو ۷۲-۱۳۶۸"

شرح	سال ۶۸	سال ۶۹	سال ۷۰	سال ۷۱	سال ۷۲	جمع ۵ سال
واردات مواد اولیه	۳۰۸	۳۴۱	۳۷۶	۴۱۰	۴۳۰	۱۸۶۵
واردات داروهای ساخته شده	۹۱	۹۵	۱۰۰	۱۰۳	۱۰۸	۴۹۷
پروژه‌های نیمه‌تمام مواد اولیه	۱۳	۱۶	۴۳	۲۶	۴	۱۰۲
پروژه‌های نیمه‌تمام داروهای ساخته شده	۳۵	۳۱	۲۹	۳۶	۵	۱۳۶
جمع کل	۴۴۷	۴۸۳	۵۴۸	۵۷۵	۵۴۷	۲۶۰۰

"جدول شماره (۲۸) اعتبارات ارزی مورد نیاز زیربخش دارو ۷۲-۱۳۶۸ (میلیون دلار)"

شرح	سال ۱۳۶۸	۱۳۶۹	۱۳۷۰	۱۳۷۱	۱۳۷۲	جمع
داروهای متخصص *	۱۸۹	۱۵۸	۱۱۵	۱۳۲	۲۱	۶۱۵
ساخته شده نیمه‌ماهر **	۳۱۹	۲۹۰	۱۰۹۵	۶۱۳	۱۸	۲۲۳۵
تولید متخصص	۳۹	۵۴	۳۶	۱۲	۸	۱۶۹
مواد اولیه نیمه‌ماهر	۱۳۹	۱۲۵	۱۰۵	۷۴	۶	۵۲۹
جمع کل متخصص	۲۲۸	۲۱۲	۱۵۱	۱۴۴	۹	۷۸۴
نیمه‌ماهر	۴۵۸	۴۱۵	۱۲۰۰	۶۸۷	۱۴	۲۸۶۴

"جدول شماره (۲۹) نیروی انسانی جدید مورد نیاز زیربخش دارو"
 * منظور نیروی انسانی در سطوح تحصیلی کارشناسی و بالاتر است.
 ** منظور نیروی انسانی در سطوح تحصیلی کارشناسی تا کاردانی است.

میزان صادرات دارو (هزار دلار)	سال ۸۶	سال ۶۹	سال ۷۰	سال ۷۱	سال ۷۲
	۳۰۷۷	۱۰۲۱۱	۲۲۵۴۸	۳۲۸۰۰	۴۳۰۳۱

"جدول شماره (۲۷) ارزش ارزی صادرات تا سال ۱۳۷۲"